

DECIZIE

15 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or.Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 07 august 2015, Anatolie Grosu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei or.Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru solicitând anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 ca fiind emisă contrar prevederilor legii și în lipsa proiectului urbanistic în detaliu pentru executarea lucrărilor de construire a unui bloc cu 6 nivele și mansardă pe str. I. Creangă, nr.30, or.Codru, mun.Chișinău.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, a adresat petiții Inspecției de Stat în Construcții, conform cărora a solicitat organizarea exercitării controlului de stat asupra respectării prevederilor actelor normative și reglementărilor în vigoare referitoare la construcția/demolarea neautorizată a unei construcții pe str. I. Creangă, nr. 30, or.Codru, mun.Chișinău, aflată în vecinătatea casei sale de locuit. Inspecția de Stat în Construcții, prin scrisoarea nr. G-187/G-363 din 18 mai 2015 l-a informat că, pentru lucrările de demolare și construire a imobilului respectiv au fost eliberate autorizații de către Primăria or. Codru.

Indică că, prin cererea nr. G-526/2015 din 01 iunie 2015 a solicitat Primăriei or.Codru să fie stabilită o dată pentru a avea posibilitatea de a studia dosarul imobilului vizat și de a face unele copii ale materialelor din dosar. Deși, în scrisoarea pârâtului nr. G-526/2015 din 12 iunie 2015, recepționată la 17 iunie 2015, se face

trimitere la un șir de acte, acestea nu au fost anexate și i s-a refuzat de a lua cunoștință de materialele dosarului.

Afirmă că, în cazul lipsei documentației de urbanism și amenajare a teritoriului, Primăria or. Codru era obligată să elaboreze o schemă de amplasare a imobilului/terenului și a rețelelor edilitare și urma a fi avizată de către arhitectul-șef al Primăriei or. Codru precum și de Centrul de Medicină Preventivă, Inspectoratul Ecologic de Stat, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

Susține că, lucrările de construcție la adresa indicată au fost executate cu grave încălcări. În acest sens, la data de 06 iulie 2015 a depus în adresa pârâtului o cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea Autorizației de construire nr.26 ca fiind ilegală în fond, deoarece a fost eliberată contrar cadrului legal.

Remarcă că, Agenția Ecologică Chișinău, în privința construcției vizate, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 048626, din motiv că a fost edificată în lipsa avizelor organelor de mediu. Prin hotărârea nr. 01-22/28 la 15 iunie 2015 a fost dispusă sistarea lucrărilor de construcție. Însă, lucrările au continuat.

La 29 septembrie 2015, Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Valeriu Castraveț, a depus o cerere suplimentară prin care a solicitat anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015, eliberată de Primăria or. Codru, mun.Chișinău, beneficiarului Artur Roșioru, în limita terenului privat cu număr cadastral 0131132304, deoarece este ilegală în fond și emisă contrar prevederilor legii, precum și în lipsa Proiectului Urbanistic în detaliu pentru executarea lucrărilor de construire a unui bloc S+P+4E+M, pe str. I.Creangă, nr.30, or. Codru, mun.Chișinău.

Prin hotărârea din 26 ianuarie 2016 a judecătoriei Centru, mun.Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or.Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 privind autorizarea construirii unui bloc locativ S+P+4E+M în limita terenului privat nr. 0131132304; s-a încasat din contul lui Anatolie Grosu în beneficiul lui Artur Roșioru cheltuielile de asistență juridică în mărime de 15000 lei.

Prin decizia din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Valeriu Castraveț din alte motive; s-a casat integral hotărârea din 26 ianuarie 2016 a judecătoriei Centru mun.Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or.Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ.

La 13 decembrie 2016, Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu, a declarat recurs împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel din 04 octombrie 2016 și a hotărârii din 26 ianuarie 2016 a judecătoriei Centru, mun.Chișinău, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

În susținerea recursului s-a invocat că hotărârile instanțelor ierarhic inferioare au fost adoptate cu încălcarea normelor de drept material, instanța de judecată a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Remarcă că, certificatul de urbanism pentru proiectare nr.15 din 12 martie 2015 și Autorizația de construire 26 din 11 mai 2015, emise de către Primăria or.Codru pentru demararea lucrărilor de ”construcție a blocului locativ cu spațiul comercial la parter în limita terenului privat cu numărul cadastral 0131132304, S+P+4E+M, cu parcare subterană și teren de joacă pentru copii din str. Ion Creangă, nr.30, or. Codru, mun. Chișinău”, au fost elaborate cu încălcări și abateri de la Legea nr.163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții. Lucrările de „construcție a blocului locativ cu spațiul comercial la parter în limita terenului privat cu numărul cadastral 0131132304, S+P+4E+M, cu parcare subterană și teren de joacă pentru copii din str. Ion Creangă, nr.30, or. Codru, mun. Chișinău”, sunt demarate contrar normativelor în construcție: NCM C.04.02-05 „Iluminatul natural și artificial”, NCM E.04.01-06 „Protecția termică a clădirilor”, NCM E.03.02-01 „Protecția împotriva incendiilor a clădirilor și instalațiilor”, NCM A.01.02-96 „Sistemul de documente normative în construcții”, fapt ce influențează negativ asupra construcției învecinate - casa de locuit individuală S+P+1E (construcție existentă), cu adresa mun. Chișinău or. Codru, str. Mihai Eminescu, nr.29.

Specifică că, conform scrisorii recepționate la data de 17 iunie 2015, Primăria or Codru l-a informat despre faptul că, Autorizația de construire nr.26 din 11 mai 2015 a fost eliberată în baza buletinului de identitate, actelor valabile ce a determinat proprietatea solicitantului, Proiectul verificat conform legislației în vigoare, declarațiilor vecinilor; Avizele serviciului de medicină preventivă, pompieri, salvatori; Contractul privind controlul de autor nr. 26/2015 din 05 mai 2015; proiectul; studiul de fezabilitate elaborat de IMP „Chișinăuproiect”. Majoritatea avizelor au fost primite în regim de urgență, după contestarea prin cerere prealabilă și în instanță a autorizației de construire și aplicarea măsurilor de asigurare prin sistarea lucrărilor de construcție.

Indică că, deși, în scrisoarea din 12 iunie 2015 este indicat că Autorizația a fost eliberată în baza Avizului de la serviciul de pompieri, avizul nr.5/451 al Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, Direcția salvatori și pompieri a fost primit doar la 30 iulie 2015. Avizul Expertizei ecologice de stat nr. 05-5-5057/1272 a fost primit în mod de urgență la adresarea din 27 iulie 2015 a beneficiarului Artur Roșioru, la data de 04 august 2015, fiind expediat acestuia prin scrisoarea de însoțire nr.01.06.1716 din 26 august 2015. Avizele Sanitare nr. 06h-6/1-1511 și nr. 68 au fost eliberate la data de 21 iulie 2015 și respectiv la 22 iulie 2015.

Consideră că, certificatul de urbanism și autorizația de construcție contestată, au fost eliberate cu încălcarea art. 4 alin.(2) și (4) al Legii nr.163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construire, care prevede că certificatul de urbanism pentru proiectare se elaborează în baza documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului de către organele locale de arhitectură și urbanism din cadrul administrației publice locale. În lipsa documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului, emitentul este obligat să elaboreze, prin intermediul serviciilor sale abilitate, o schemă de amplasare a imobilului/terenului și a rețelelor edilitare, care, fiind avizată de către arhitectul-șef organele supravegherii de stat (centrul de medicină preventivă, inspectoratul ecologic, serviciul de pompieri și salvatori),

INCP „Urbanproiect” (pentru toate localitățile, cu excepția municipiului Chișinău), IMP „Chișinăuproiect” (pentru municipiul Chișinău), va servi drept temei pentru elaborarea și emiterea certificatului de urbanism pentru proiectare. Însă, avizele în cauză au fost primite și aprobate când clădirea era în construcție la nivelul trei.

Opinează că, Autorizația de construire nr. 26 din 11 mai 2015 eliberată de Primăria or.Codru se bazează pe un certificat de urbanism pentru proiectare emis cu încălcarea prevederilor legale, deoarece, acesta urmează să fie eliberat doar în temeiul documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului stabilite în art. 6 alin.(3) din Legea Nr. 835 din 17 mai 1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.

Declară că, proiectarea a fost permisă fără informarea (de către autoritățile administrației publice locale și de către beneficiari) și fără acordul populației care locuiește în perimetrul Zonei de Protecție Sanitară a obiectivului respectiv, or, în conformitate cu prevederile art. 3, lit. d) al Legii nr. 1515 din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător, proiectarea, amplasarea și punerea în funcțiune a obiectivelor social-economice, se admit numai cu acordul populației care locuiește în perimetrul zonei de protecție sanitară a obiectivului respectiv, în etapele de proiectare și amplasare a acestuia, cu cel puțin 30 de zile înainte de întocmirea materialelor de atribuire a terenului.

Menționează că, în procesul elaborării/emiterii certificatului de urbanism și autorizației de construire contestate, la proiectarea, avizarea și construcția blocului, au fost grav încălcate Normele și regulile în construcție SNiP nr. 2.07.01-89, (aplicabil în construcție), care în pct. 2.12 prevăd că distanța între blocuri cu o înălțime de 4 etaje nu poate fi mai mică de 20 m. La caz, blocul are construite deja 6 nivele, plus demisolul, iar distanța până la casa recurentului este de circa 15 m., adică, cu mult mai mică de norma stabilită de legislație, fapt ce prezintă un pericol iminent pentru viața și sănătatea recurentului și a familiei sale, bunurile imobile și mobile aflate în proprietate. Blocul locativ cu înălțimea de circa 20 m. este construit în apropiere nemijlocită de terenul și construcțiile recurentului. Astfel, fundamentul blocului de locuit se află la o distanță de circa 4-5 m. de la gardul și construcția auxiliară - (foișorul pentru odihna) a recurentului. Mai sus de nivelul parterului însă, mărimea construcției se extinde suplimentar cu circa 1-2 m. și, deci, balcoanele blocului, iar ulterior acoperișul, practic se vor amplasa de asupra gardului și a construcției auxiliare a recurentului.

Relevă că, actul normativ în vigoare pentru reglementarea distanțelor între construcții este documentul СНИП 2.07.01-89 «Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений». Distanța minimă obligatorie între clădirile învecinate prevăzută de СНиП 2.07.01- 89 «Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений», este de 12 metri. În urma măsurărilor s-a depistat că, distanța dată nu este respectată cu prezența golurilor de ferestre la toate fațadele. Normativul prevede posibilitatea micșorării distanțelor doar în cazul asigurării lipsei de vizibilitate a camerelor locuibile prin ferestrele acestora. Posibilitatea de micșorare a acestei distanțe poate fi stabilită doar prin documentația de proiect la acordul părților, fapt ce nu s-a respectat de către beneficiarul bunului.

Conform calculelor normativului СНиП - 2.08.02-89 – „Естественное освещение и инсоляция” și normativul СНиП 2605-82 „Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией” s-a depistat că, încăperile bunului imobil amplasat în mun.Chișinău or.Codru, str. Mihai Eminescu, nr.29, în întregime sunt lipsite de iluminarea naturală, ceea ce provoacă atât incomodități proprietarilor, cât și depreciază valoarea bunurilor. Partea laterală a blocului locativ cu spațiul comercial la parter în limita terenului privat cu numărul cadastral 0131132304, S+P+4E+M, cu parcare subterană și teren de joacă pentru copii din str. Ion Creangă, nr.30, or.Codru, mun.Chișinău (construcție în proces de demarare), conform proiectului de execuție are prezența golurilor de iluminare pe toate fațadele bunului imobil. Corespunzător calculelor efectuate s-a depistat că se creează incomodități și se împiedică insolarea.

Precizează că, prin Raportul de constatare tehnico-științifică nr. 145 din 06 mai 2016, s-a constatat că demararea lucrărilor constructive a obiectivului bloc locativ cu spațiul comercial la parter în limita terenului privat cu numărul cadastral 0131132304, S+P+4E+M, cu parcare subterană și teren de joacă pentru copii din str.Ion Creangă, nr.30, or.Codru, mun.Chișinău față de bunul imobil-casă de locuit individuală S+P+1E (construcție existentă) amplasată în mun.Chișinău, or.Codru, str. Mihai Eminescu, nr.29, nu corespunde normativelor tehnice în construcții, normelor sanitare și normelor antiincendiar.

Menționează că, Primăria or. Codru, autorizând lucrările de construire pe adresa respectivă, nu a ținut cont de noțiunea de „viață privată” în sensul legislației naționale și internaționale, inclusiv a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Constituției Republicii Moldova, care cuprind dreptul persoanei la viață privată intimă, personală, dreptul acesteia la viață privată socială, dreptul persoanei la proprietate, la vecinătate și la un mediu înconjurător sănătos.

Indică că, din Planul general prezentat rezultă că, folosirea terenului de joacă pentru copii, amplasat în fața casei, va crea în permanență incomodități de miros, praf, risc de producere de incendiu și de poluare a aerului. O atenție aparte trebuie acordată zgomotului excesiv provocat în prezent de tehnica, mecanismele, lucrările de construcție efectuate, iar ulterior de locatarii blocului de locuit, instalațiile de ventilare a parcării subterane, instalațiile de condiționare a aerului etc., deoarece în mare parte de acestea depinde calitatea vieții recurentului din zona de locuit. Circulația vehiculelor, ca și cea a pietonilor, constituie surse de zgomot și poluare a aerului, care, prin durata și intensitatea lor vor afecta nu numai starea psihologică, dar și starea sănătății recurentului și a membrilor familiei sale, inclusiv a copiilor minori.

Consideră că, se încalcă drepturile sale la vecinătate prevăzute în art.377- 376, 386 și 389 Cod civil, inclusiv rezultând din faptul că apa, zăpada, gheața de pe acoperiș vor cădea de la o înălțime mare de circa 20 m. pe terenul și construcțiile recurentului, fapt care va afecta grav nu numai aceste construcții, dar și va pune în pericol viața și sănătatea membrilor familiei recurentului.

În ceea ce privește invocarea de către instanța de apel a tardivității contestării actului administrativ, menționează că a respectat în totalitate termenele procedurale prevăzute de legislația în vigoare.

Precizează recurentul că, în contextul prevederilor art.16, 17 al Legii contenciosului administrativ, care stabilește termenul de înaintare a cererii prealabile autorității publice emitente și respectiv în instanța de judecată, cererea prealabilă adresată Primăriei or.Codru a fost depusă la data de 06 iulie 2015, însă, deoarece autoritatea publică nu a întreprins careva acțiuni întru soluționarea acesteia, la data de 07 august 2015 s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de contestare a actului administrativ.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 04 octombrie 2016, iar Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu, a declarat recurs la data de 13 decembrie 2016.

Materialele pricinii atestă că decizia contestată a fost expediată părților la data de 19 octombrie 2016, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.230), însă, a fost recepționată de către Valeriu Castraveț, reprezentantului reclamantului, la data de 18 octombrie 2016, conform avizului de recepție (Vol.II, f.d.228).

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat la data de 13 decembrie 2016, de către Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu, împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 01 februarie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor

încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că prin Autorizația de construire nr. 26 din 11 mai 2015, eliberată lui Artur Roșioru de către Primăria or. Codru, a fost autorizată construirea unui bloc locativ S+P+4E+M în limita terenului privat cu număr cadastral 0131132304, conform proiectului de prefezabilitate nr. 206-15.03.2015 și

proiectului avizat, pe terenul situat în mun.Chișinău, or. Codru, sect. Centru, str. Ion Creangă, nr. 30, conform Certificatului de urbanism nr. 15 din 12 martie 2015 (Vol.I, f.d.13).

Conform art. 14 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Astfel, prin cererea prealabilă adresată Primăriei or. Codru, înregistrată la data de 06 iulie 2015 cu nr. G-613/2015, Anatolie Grosu a solicitat anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 ca fiind ilegală în fond, fiind eliberată contrar prevederilor legale precum și în lipsa Proiectului Urbanistic în detaliu pentru executarea lucrărilor de construire a unui bloc cu 6 nivele+mansardă pe str. Ion Creangă, nr. 30, or. Codru, mun.Chișinău (Vol.I, f.d.9-12).

Conform art. 17 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

La caz, Colegiul reliefă că un răspuns al Primăriei or. Codru la solicitarea lui Anatolie Grosu privind anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015, conform cererii prealabile, la materialele pricinii lipsește.

Ulterior, Anatolie Grosu, în temeiul art. 16 al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, la data de 07 august 2015 a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru solicitând anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 ca fiind emisă contrar prevederilor Legii și în lipsa proiectului urbanistic în detaliu pentru executarea lucrărilor de construire a unui bloc cu 6 nivele și mansardă pe str. I. Creangă, nr.30, or. Codru, mun. Chișinău (Vol.I, f.d.5-8).

Prin hotărârea din 26 ianuarie 2016 a judecătorei Centru mun. Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 privind autorizarea construirii unui bloc locativ S+P+4E+M în limita terenului privat nr. 0131132304; s-a încasat din contul lui Anatolie Grosu în beneficiul lui Artur Roșioru cheltuielile de asistență juridică în mărime de 15000 lei (Vol. II, f.d.92-110).

Prin decizia din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Valeriu Castraveț din alte motive; s-a casat integral hotărârea din 26 ianuarie 2016 a judecătorei Centru mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție cererea de chemare în judecată depusă de

Anatolie Grosu împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ (Vol. II, f.d.217-226).

Colegiul reține: din decizia contestată se identifică că instanța de apel verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, rezultând din prevederile art. 373 Cod de procedură civilă, a casat integral hotărârea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a cererii de chemare în judecată depuse de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție. Instanța de apel s-a axat pe ipoteza precum că, Anatolie Grosu ar fi omis termenul inițierii procedurii de contestare a actului administrativ.

Instanța de recurs conchide că, o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

În contextul dat, Colegiul menționează că instanța de apel a concluzionat referitor la tardivitatea acțiunii rezultând din faptul precum că, Anatolie Grosu ar fi aflat la data de 18 mai 2015 despre existența Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015 din scrisoarea Inspecției de Stat în Construcții nr. G-187/G-353 din 18 mai 2015, însă, contrar art.14 al Legii contenciosului administrativ, a depus cererea prealabilă doar la data de 06 iulie 2015, pe când urma să o depună până la data de 17 iunie 2015.

Colegiul precizează că art.14 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 stabilește un termen de 30 zile pentru adresare cu cerere prealabilă, în cazul când persoana se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Conform art.15 alin.(1), (2) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000, cererea prealabilă se examinează de către organul emitent sau ierarhic superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmînd a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel. Organul emitent este în drept: a) să respingă cererea prealabilă; b) să admită cererea prealabilă și, după caz, să revoce sau să modifice actul administrativ.

Din normele legale citate rezultă că, respectarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului este obligatorie, în cazul contenciosului administrativ, dacă legea nu dispune altfel.

Dar, demararea procedurii prealabile și ulterior unui proces civil este un drept al persoanei care se consideră a fi vătămată într-un drept al său recunoscut de lege și nu o obligație.

Respectiv, dacă o persoană se consideră a fi vătămată într-un drept al său și dorește restabilirea acestuia, ea are dreptul de a iniția o procedură în ordinea contenciosului administrativ, doar cu respectarea unei proceduri prealabile.

Totodată, organul administrativ sesizat este obligat să examineze cererea prealabilă, fapt ce rezultă din prevederile art.15 al Legii contenciosului administrativ.

Astfel, legea oferă posibilitatea persoanei de a depune cererea prealabilă și instituie obligația organului administrativ de a examina această cerere.

Pe parcursul procedurii prelabile/prejudiciare, petiționarul și autoritatea publică au dreptul de a opune reciproc toate excepțiile și a aduce toate argumentele în susținerea circumstanțelor invocate.

În cadrul examinării cererii prelabile, executându-și obligația impusă de lege, conform art.15 alin.(2) lit.a) al Legii contenciosului administrativ, organul emitent este în drept să respingă cererea prelabilă invocând sau netemeinicia, sau tardivitatea acesteia.

Hotărârea adoptată de organul administrativ după examinarea cererii prelabile este actul prin care se finalizează faza prejudiciară a soluționării litigiului.

Colegiul reliefă că, pentru ca instanța de judecată să respingă cererea privind anularea unui act administrativ ca fiind tardivă, din motivul tardivității cererii prelabile, este necesar ca organul emitent să invoce tardivitatea la faza prejudiciară, adică atunci când a fost sesizat de către petiționar.

Referitor la aspectul tardivității acțiunii înaintate de Anatolie Grosu constatat de instanța de apel, Colegiul mai menționează că, acțiunile de ordinul contenciosului administrativ sunt supuse examinării sub aspectul respectării termenului de adresare în instanța de judecată prin prisma prevederilor art.17 al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000.

Colegiul reiterează că instanța de apel respingând cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Grosu ca fiind tardivă, a constatat că cererea prelabilă a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

În continuarea celor expuse, Colegiul remarcă că în contextul legislației în vigoare tardivitatea cererii prelabile urma a fi invocată de autoritatea administrativă, la caz Primăria or. Codru, în cadrul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, pe când la materialele pricinii lipsește un răspuns al autorității administrative, prin care ar fi fost respinsă cererea prelabilă, deoarece Anatolie Grosu ar fi omis termenul de prescripție întru depunerea acesteia.

După cum s-a menționat, organul administrativ avea obligația de a soluționa cererea depusă de către Anatolie Grosu și de a adopta una din soluțiile enunțate în art.15 al Legii contenciosului administrativ.

Din materialele cauzei, după cum s-a menționat, rezultă că, pârâtul a ignorat cererea prelabilă depusă de către Anatolie Grosu și nu a examinat-o, respectiv neinvocând nici netemeinicia, nici tardivitatea acesteia.

Pe cale de consecință, Colegiul menționează că, autoritatea publică deoarece a neglijat cererea prelabilă a lui Anatolie Grosu, nu și-a executat obligația instituită prin lege de a examina cererea prelabilă înaintată, nu a invocat tardivitatea cererii prelabile, pierde dreptul de a invoca ulterior, în cadrul procesului judiciar, omiterea termenului de 30 zile în care poate fi depusă cererea prelabilă.

Conform art. 271 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Din sensul normei precitate rezultă expres că, cererea persoanei în favoarea căreia curgea termenul de prescripție trebuie făcută până la finisarea dezbaterilor judiciare. Această cerință a legii cuprinde fazele intentării acțiunii civile, pregătirea pricinii către dezbaterile judiciare și propriu-zis faza examinării acțiunii în fond.

În speță, Colegiul relevă că tardivitatea cererii prelabile a fost invocată în cadrul procesului civil de către Primăria or. Codru, doar că, ultima deținea deja calitatea procesuală de pârât, pe când urma să o invoce, *după caz*, la etapa examinării cererii prelabile, ca fiind autoritate publică sesizată prejudiciar. Iar, în cadrul examinării pricinii poate fi invocată doar tardivitatea acțiunii, dar nu și a cererii prelabile, în condițiile când organul administrativ la soluționarea prelabilă a litigiului, nu a invocat acest fapt.

Colegiul precizează că din materialele pricinii nu se identifică careva răspunsuri ale autorității publice privind tardivitatea cererii prelabile, de altfel, nici din textul referințelor prezentate de către Primăria or. Codru nu se disting careva ipoteze ce ar releva că organul emitent-Primăria or. Codru s-ar fi expus asupra cererii prelabile anterior adresării în instanța de judecată, cu atât mai mult sub aspectul tardivității.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că instanța de apel contrar prevederilor legale a concluzionat asupra tardivității cererii de chemare în judecată depusă de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ, prin prisma omiterii termenului stabilit de lege pentru inițierea procedurii de contestare a actului administrativ, în condițiile când la soluționarea extrajudiciară acest aspect nu a fost invocat.

De altfel, lipsește în general răspunsul autorității publice la cererea prelabilă a lui Anatolie Grosu privind anularea Autorizației de construire nr. 26 din 11 mai 2015, fapt menționat *supra*. Or, careva probe care să ateste contrariul, la materialele pricinii lipsesc.

Colegiul relevă că termenul de prescripție în speță urma a fi verificat prin prisma respectării termenului la depunerea cererii prelabile privind anularea actului administrativ sau motivelor care au condiționat omiterea acestuia, în situația în care cererea prelabilă a fost respinsă de către organul administrativ, ca fiind depusă tardiv.

În circumstanțele expuse, Colegiul decelează că, Primăria or. Codru nu a respins cererea prelabilă ca fiind depusă tardiv, or, aspectul dat ține doar de competența organului administrativ căruia i-a fost adresată cererea prelabilă, instanța de judecată urmând să se expună numai asupra termenului prevăzut de art. 17 din Legea contenciosului administrativ, adică ce ține de termenul de adresare în instanța de judecată.

Doar în cazul în care organul emitent a respins cererea prelabilă pe motiv că persoana a omis termenul de adresare cu această cerere, instanța de fond, doar la cererea părții, verifică motivele omiterii acestuia și poate sau să le considere întemeiate, sau să respingă cererea ca fiind prescrisă.

Prin urmare, instanța de apel la rejudecarea pricinii urmează să omită verificarea respectării termenului de inițiere a procedurii prelabile, deoarece în

cadrul acestei proceduri autoritatea publică nu a respins cererea prealabilă ca fiind tardivă și, urmează să examineze acțiunea prin prisma temeiniciei acesteia.

Colegiul remarcă că instanța ierarhic inferioară la adoptarea soluției pe caz, urma a concluziona sub aspectul tardivității, rezultând din circumstanțele pricinii constatate, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, însă, instanța de apel, neelucidând integral circumstanțele inițierii procedurii contenciosului administrativ și etapele aferente acesteia, a concluzionat asupra tardivității acțiunii.

Or, principiul procesului echitabil, garantat de art.6 CEDO, reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod incomplet și fără o apreciere și elucidare corespunzătoare a circumstanțelor pricinii.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Anatolie Grosu, prin intermediul avocatului Victor Rusu.

Se casează decizia din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Grosu împotriva Primăriei or. Codru, intervenient accesoriu Artur Roșioru cu privire la anularea actului administrativ, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală